

נושא העבודה

יחסי ממון בין בני זוג

תאריך: ינואר 2017

העבודה מוגשת בחסות העמותה של

נוער שוחר משפט עברי

הקדמה אישית

תוך חקירת נושאים שונים לעבודה נתקלתי בנושא יחסי ממון בין בני זוג שעורר בי עניין רב. לא היה לי שום רקע בנושא וככל שקראתי עליו יותר מצאתי את עצמי מתעניינת ומחפשת חומרים לקריאה.

כאזרחית שעומדת להתחיל את חייה הבוגרים ובעוד כמה שנים להיכנס למוסד הנישואין, עניין אותי לדעת איך מתנהל התהליך הממוני של בני הזוג בתחילת חייהם יחד משום שבחיינו הבוגרים נושא זה משמעותי ביותר ובדרך כלל גם זה המביא הכי הרבה בעיות.

כבר עם התפתחות האדם אנשים התקבצו בקהילות והייתה חשיבות רבה להצגת המעמד ושמירה עליו. אנשים היו מתחתנים ומתחילים את חייהם בדרך כלל רק אם אנשים באותו המעמד, כדי להימנע מבעיות ממוניות וחברתיות.

תוכן עניינים

4.....	פרק ראשון- מבוא
6.....	פרק שני- משפט עברי
11.....	פרק שלישי- משפט ישראלי
17.....	פרק רביעי- סיכום
19.....	ביבליוגרפיה

פרק ראשון- מבוא

בעבודתי אעסוק ביחסי הממון בין בני הזוג. זהו נושא בתוך התחום הרחב של דיני משפחה הכולל דינים שחלים בנושאי נישואין, גירושין, ידועים בציבור, אפוטרופסות, מזונות האישה והילדים וצוואות וירושות.

מידי יום אנו עסוקים בפיתוח חיינו הבוגרים באופן כלכלי, מעמדי ורגשי. מערכת הנישואין היא אחד מהתהליכים החשובים למען ביסוס עצמי זה. כאשר אדם נכנס למוסד הנישואין נוצר קשר בינו לבין בן/ בת זוגו שמשמעותו מתבטאת בכמה נושאים עיקריים, אחד מהם הוא היחס הממוני והרכוש הקיים והעתיד לבוא בין בני הזוג.

כאשר בני הזוג מתחתנים נוצרות שאלות רבות, איך מתחלק הרכוש בין בני הזוג? האם ניתן לשמור על רכוש ולא להכניסו לנישואין? מהם החובות והזכויות של בני הזוג אחד כלפי השני? האם האישה יכולה/ צריכה לעבוד? שאלות אלו הן הבסיס לצמיחת חיי הנישואין והבטחת שמירת הזכויות של כל בן זוג למקרה שיגיע סוף לנישואין.

בישראל מערכת המשפט מבוססת ברובה על המשפט העברי ועולה השאלה כמה מן החוקים שקשורים בנושא דומים/ מבוססים על המשפט העברי. האם יש שינויים הנובעים מהתפתחות האדם במהלך השנים?

מטרתי העיקרית בעבודה היא לחקור על הנושא באופן כללי ולהשוות בין המשפט העברי לבין המשפט הישראלי. אדון על תחילת התהליך של היחסים הממוניים בין בני הזוג במשפט העברי וההתפתחות שלהם בחוקים השונים במהלך השנים במשפט הישראלי.

במשפט הישראלי קיים חזקת השיתוף בין בני הזוג וחוק יחסי ממון בין בני זוג, בעבודתי אעסוק בהבדלים בין החוקים ובפסקי הדין הדנים בנושא. חשוב לי להבין מתי פועלים לפי איזה חוק ומדוע.

פרק שני- משפט עברי

מבוא

בפרק זה אבחן את הנושא הרחב של יחסי ממון בין בני זוג מתוך המשפט העברי בכמה היבטים, הנכסים בכניסה לנישואין, מעשה ידי האישה וחיוב הבעל במזונות. התפתחות התא המשפחתי והעברת היהדות לדורות הבאים חשובה ביותר על פי היהדות. בעקבות כך ישנם הלכות רבות ומנהגים רבים שמטרתם העיקרית היא לשמר את התא המשפחתי. ישנם דינים שונים האחראים לכך, דינים הקובעים מהי הדרך הנכונה ביותר ליצור את התא המשפחתי.

שלבי הנישואין

כדי להגיע ולדון ביחסיים הממוניים של בני הזוג יש לבדוק קודם לכן מה כולל תהליך ההתקשרות בין בני הזוג. תהליך הנישואין מורכב משלושה שלבים, שידוכין, קידושין ונישואין.

השלב הראשון הוא בעצם המעמד שבו מבטיחים בני הזוג להינשא, המטרה לכך היא להבטיח את המחויבות והרצון של בני הזוג להינשא. זהו בעצם הקשר הראשוני הנוצר בין בני הזוג. מקורו של מעמד השידוכין הוא מימי האמוראים. מבחינה הלכתית הזוג עדיין לא קיים במעמד כלשהו אלא זהו רק שלב שבו מבהירים ומתחייבים לתנאים של הנישואין שיבואו בהמשך.

השלב השני והשלישי הנישואין והקידושין במקור נעשו בזמנים שונים. תהליך הקידושין הוא בעצם התהליך שבו בני הזוג נהיים מחויבים אחד לשניה ואינם יכולים

להיות קשורים לאף אחד אחר. בשלב זה עדיין לא נחשבים כזוג אלא השלב הסופי שמחבר בין השניים הוא שלב הנישואין. שני התהליכים הללו שהם בעצם "התהליך הסופי" שהופך את בני הזוג לנישואין מתנהל כבר מימים קדומים במעמד אחד כאשר בני הזוג עומדים מתחת לחופה וללא הפרדה ביניהם.

מהרגע שבו בני הזוג נישאו מעמדו של הבעל כיורש הנכסים הוא קבוע כך שהאישה אינה מקבלת דבר, ומרגע זה אין איך לשנות זאת. לכן ישנה את ההפרדה בין הקידושין לבין הנישואין כדי שתהיה הזדמנות לדון בהסדר היחסים הממונים בין השניים. אחרי הקידושין בני הזוג יכולים לנהל הסכם ובו להגדיר את ההפרדה של הנכסים של בני הזוג- הסכם זה נקרא קיום "הסכם ממון".

נכסים בכניסה לנישואין

בכדי להבטיח את מצבה הכלכלי של האישה במקרה של סוף הנישואין ואת מעמד הנישואין בחברה ישנו מסמך הנקרא "כתובה". הכתובה הייתה בעבר בעלת חשיבות עליונה בשביל קיום כלכלי של נשים גרושות, שלא היו מצליחות להמשיך את חייהן לולא הייתה להם הבטחה ממונית כלשהי מבעלן. סכום הכתובה מורכב משלושה מרכיבים". עיקר הכתובה, "הסכום מינימאלי שעל הבעל לשלם לאישה בסוף הנישואין". תוספת הכתובה, "סכום נוסף שהבעל בוחר להשקיע באשתו בהתאם לרצונו ומנהגי המקום. ו"נדוניה", "הסכום ששווה ערך לנכסים שהביאה האישה בכניסה לנישואין.

ישנה חובה מפורטת על פי המשפט העברי לקיים את הכתובה בהקדם האפשרי- כבר ביום חתונתם של בני הזוג.

טור אבן העזר: "אסור לו לאדם לדור עם אשתו אפילו, שעה אחת בלא

כתובה".¹

בכניסה לנישואין האישה מביאה עמה שני סוגי נכסים, נכסי צאן ברזל ונכסי מלוג, במטרה שיהיו ברשותה וקניינו של בעלה.² נכסי צאן ברזל אילו נכסים שהאישה מביאה מבית אביה והם הופכים לרכוש הבעל, הבעל הופך להיות לאחראי לנכסים אלו. בסיום הנישואין, במקרה של גירושין או מות הבעל, האישה מקבלת את שווי הנכסים שלה כפי שהיו ברגע הנישואין- גם אם במהלך שנות הנישואין השתנה הערך של נכסיה. נכסי מלוג אילו הם גם כן נכסים שהאישה מביאה מבית אביה והם נשארים כרכוש האישה. הבעל נהנה מפרותיהם אך אין לו את האחריות עליהם, לכן, בסיום הנישואין האישה מקבלת את נכסים אלו לפי השווי הקיים שלהם- גם אם במהלך שנות הנישואין ירד הערך של נכסיה.

מעשה ידי האישה

האישה מתחייבת לבעלה בארבעה דברים: מעשה ידיה, מציאתה, פירות נכסיה בחייה, וירשתה לאחר מותה.³

על האישה לעשות את כל העבודות הקשורות לשמירת יציבות הבית והסדר בבית בזמן שהבעל מפרנס את המשפחה. ניתן לראות כמה התייחסויות לכך במשנה מסכת כתובות:

---

¹ טור אבן העזר ס"ו

² רש"י יבמות, ס"ו, ע"א

³ רמב"ם הלכות אישות פרק יב הלכות א, ג-ה

“ואלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה: טוחנת, ואופה, ומכבסת, מבשלת, ומניקה את בנה, מצעת לו המטה ועושה בצמר”⁴.

משנה כתובות:

“מציאת האישה, ומעשה ידיה לבעלה”⁵.

המשנה מבחינה בין הדינים שדנים בדברים שמעבירה האישה לבעלה לבין הפיצויים שהיא מקבלת. על האישה מחויבות לטפל בבעלה ולעבוד בעבודות הבית.

חיוב הבעל במזונות האישה

הרמב"ם מציג בפנינו שעל הבעל להתחייב בעשרה דברים לאשתו בזמן נישואיהם.

רמב"ם הלכות אישות, פרק יב הלכה א-ב:

א כשנושא אדם אישה, בין בתולה בין בעולה, בין גדולה בין קטנה, אחת בת ישראל ואחת הגיורת או המשוחררת--יתחייב לה בעשרה דברים, ויזכה בארבעה דברים. [ב] והעשרה: שלושה מהן מן התורה; ואלו הן, "שארה כסותה ועונתה" (שמות כא, י). "שארה", אלו מזונותיה; "כסותה", כמשמעה; "עונתה", לבוא עליה כדרך כל הארץ.

ב והשבעה מדברי סופרים, וכולן תנאי בית דין הם. האחד מהם, עיקר הכתובה; והשאר הם הנקראין תנאיי כתובה, ואלו הן--לרפותה אם חלתה, ולפדותה אם נשבת,

---

⁴ משנה מסכת כתובות פרק ה משנה ה

⁵ משנה כתובות, פרק ו משנה א

ולקוברה כשתמות, ולהיות ניזונת מנכסיו ויושבת בביתו אחר מותו כל זמן אלמנותה,

ולהיות בנותיה ממנו ניזונות אחרי מותו עד שיתארסו, ולהיות בניה הזכרים ממנו

יורשין כתובתה יותר על חלקם בירושה שעם אחיהם מאישה אחרת.

אחת מחובותיו העיקריות של הבעל כלפי אשתו היא חובת המזונות. על הבעל חובה

לספק את צרכיה של האישה כך שלא תרד איכות חייה לפני שנישאה לו. בעל אינו

יכול לדרוש מאשתו להסתפק ברמת חיים נמוכה אם יכול להרשות לעצמו לספק לה

רמת חיים גבוהה יותר.

פרק שלישי- משפט ישראלי

מבוא

בכדי להבין את גישת המשפט הישראלי וביסוסו על הנכסים בכניסה לנישואין של בני הזוג וחלוקת הרכוש ביניהם, יש להבין את המהות שמאחורי החוקים והיא בעצם שמירה על הזכויות האישיות בתוך התא המשפחתי, שחלק נרחב מהן הן הזכויות הממוניות. מערכת המשפט בישראל קבעה חוקים כדי להסדיר את חלוקת הרכוש בין בני זוג נשואים במקרה שלא נערך ביניהם הסכם ממון.

הסכם ממון הוא חוזה הנערך בין בני הזוג לפני או במהלך הנישואין הנועד להסדיר את יחסיהם הכלכליים והרכוש של בני הזוג במקרה של פרידה. בחוזה זה בני הזוג מחליטים בעצמם איך יתחלק הרכוש ביניהם.

במקרה שזוג לא ערך הסכם ממון לפני נישואיו מגיע החוק במשפט הישראלי כדי להסדיר את חלוקת קניינם של בני הזוג.

הלכת השיתוף

במערכת המשפט בישראל בדיני משפחה חלה הלכת השיתוף לצורך קביעת חלוקת הרכוש בהיעדר הסכם ממון בין בני הזוג. עקרון הלכת השיתוף חל רק על זוגות שהתחתנו עד 1974 או על ידועים בציבור. הבסיס של הלכת השיתוף הוא שיתוף מלא ושווה של כל הנכסים של בני הזוג. רעיון הלכת השיתוף מן ההנחה שבכניסתם של בני הזוג למוסד הנישואין התכוונו לחלוק את חייהם יחד באופן שווה ולעבוד במאמץ משותף ולכן על רכושם של בני הזוג להתחלק באופן שווה ביניהם.

במאמרו של פרופ' שחר ליפשיץ⁶, הדיקן של הפקולטה למשפטים בבר אילן, מציין שהלכת השיתוף בנויה רק מתוך השערה של רצונם של בני הזוג בכניסה לנישואים.

במשפחות רבות חלוקת התפקידים היינה כזו שאחד מבני הזוג, שהוא בדרך כלל הגבר, הוא המפרנס הראשי של המשפחה והשני כנראה ויתר על הקרירה שלו על מנת לעסוק בעבודות הבית והטיפול בו. כדי שלא ייווצר מצב שבו בן הזוג שאינו מפרנס את הבית יישאר ללא דבר בסיום הנישואים חלה הלכת השיתוף שמעריכה את "המאמץ המשותף" לחיים בין בני הזוג.

לכן למרות שנוצר מצב שבו הרכוש כתוב רק על שמו של אחד מבני הזוג הרכוש מתחלק ללא קשר לרישום.⁷

---

⁶ ראה ל" שחר, יחסי משפחה וממון: אתגרים ומשימות בעקבות תיקון מב' 4 לחוק יחסי ממון, 2009.

⁷ ראה ל" שחר, יחסי משפחה וממון: אתגרים ומשימות בעקבות תיקון מב' 4 לחוק יחסי ממון, 2009, ע"מ 253-250.

בבקשת הערעור פלוני נגד פלונית קשר לתחולת הלכת השיתוף על דירת מגורים שנרכשה על ידי פלוני בטרם נישואיהם, טוען פלוני שהתגרש מאשתו שדירתו צריכה להיות בבעלותו משום שרכש אותה לפני שנישאו ונישואיהם של בני הזוג מההתחלה הייתה מעורערת. טענותיו נדחו על ידי בית המשפט לענייני משפחה וכן ערער למחוזי.

בקשתו נדחתה גם כן ופנה בבקשה לערעור בבית המשפט העליון.⁸

בית המשפט לענייני משפחה ובית המשפט המחוזי פסקו שיש לפסוק לפי הלכת השיתוף משום שלמרות שרכש פלוני את הדירה טרם הנישואין וחיי הנישואין לא היו טובים חיו בני הזוג וילדיהם בדירה זו כמשפחה, ואפילו רכשו נכסים משותפים.

בני הזוג נישאו בשנת 1966 ולכן חל הדין של הלכת השיתוף ולא חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973.

בית המשפט לענייני משפחה פסק לגבי שתי הדירות של בני הזוג בנפרד. בקשר לדירת המגורים ברמת גן, פנו לפסיקה נוספת, מפי דבריו של הנשיא שמגר.⁹ לפיו במאמץ משותף רב שנים של בני הזוג - "...הופך במשך הזמן גם נכס שלא נרכש בחלקים כספיים שווים, למשותף..." לכן, הדירה נכללת כחלק מהמשאבים המשותפים של בני הזוג. גם הדירה הנוספת בהרצליה על פי בית הדין לענייני משפחה חלק מהמשאבים המשותפים. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור מפלוני על בית המשפט לענייני משפחה. בדומה פסק לאחר מכן גם בית המשפט העליון שאין מקום לערעור במקרה זה והסכים עם הטענות הקודמות של בית המשפט לענייני משפחה ועם בית המשפט המחוזי.

---

⁸ 5939/04 פלוני נ' פלונית.

⁹ ע"א 806/93 הדרי נ' הדרי, ע"מ 292-293.

חוק יחסי ממון בין בני זוג

בתאריך תשל"ג 1973 חוקק 'חוק יחסי ממון בין בני זוג'. בסעיפים 1 ו-3 לחוק זה מוגדר מהו הסכם ממון ושעל ההסכם להיות עם אישור בית המשפט לענייני משפחה או בית הדין הדתי. החוק מדגיש לנו שבכניסה לנישואין אין כוונה לפגוע בקניינם של בני הזוג ולכן קיים החוק כדי להגן על הקניין של בני הזוג. לפי התיקון של סעיף 4 לחוק במקרה של התרת הנישואין או פקיעת הנישואין במקרה של מות בן זוג רשאי בן זוגו למחצית הרכוש של כלל נכסי בני הזוג. ישנם כמה הגבלות לסעיף זה, נכסים שקיבל המנוח טרם הנישואין או במתנה או ירושה במהלך הנישואין, בנוסף פיצויים או מגמילה מביטוח לאומי או עקב נזק שמגיע לבן הזוג, ולבסוף נכסים שבן הזוג כתב בכתב שאינו מעוניין לחלק בשווה עם בן הזוג.¹⁰

לפי דבריו של פרופ' ליפשיץ, בישראל שלא בדומה למדינות אחרות בעולם המערבי אין אפשרות לצד אחד ליזום את הגירושין גם בלא הסכמה של הצד השני. דבר זה מהווה בעיה מהותית משום במערכת הגירושין בישראל כאשר הבעל אינו מעוניין בגט לאישה אין הרבה מה לעשות בעניין והבעל ממשיך להינות מהנכסים של שניהם.

פרופ' ליפשיץ (2009) מדגיש את חשיבות תיקון סעיף 4 לחוק יחסי ממון (תשל"ג 1973), שהוא בעצם מתן אפשרות לעריכה של איזון המשאבים לפני פקיעת הנישואין עקב מוות או גירושים. החידוש של החוק לפי המדובר נמצא בסעיף 5 (א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג. "בכך ניתק המחוקק את התלות בין הגירושים הדתיים לחלוקת הרכוש האזרחית".¹¹

¹⁰ חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973.

¹¹ ראה ל' שחר, יחסי משפחה וממון: אתגרים ומשימות בעקבות תיקון מב' 4 לחוק יחסי ממון, 2009, ע"מ 230

השוואה בין הלכת השיתוף לבין חוק יחסי ממון

אחד מההבדלים המרכזיים בין הלכת השיתוף לבין חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973 הוא חילוק הנכסים ה"חיצוניים", הנכסים של בני הזוג לפני הנישואין, מתנות וירושות. לפי הפסיקה של הלכת השיתוף הנכסים ה"חיצוניים" כלולים בחלוקה שווה של הנכסים של בני הזוג ועל כן יש לחלק אותם באותה חלוקה של שאר הנכסים שצברו בני הזוג במהלך חייהם יחדיו.¹²

זה בשונה מחוק יחסי ממון בין בני זוג הקובע במפורש בסעיף 5 (א) שחלוקת הנכסים באופן שווה לבני הזוג אינה כוללת את הנכסים של בני הזוג טרם הכניסה לנישואים, מתנות וירושות.¹³

השופט סולברג בפסק דין של יגאל שלמי נ' מנהל מיסוי מקרקעין נתניה פס' 8, דן בהקשר לחוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973.¹⁴

השופט סולברג דן בבני זוג שנשאו לאחר 1974 ושחל עליהם חוק יחסי ממון בין בני זוג. במצב שבו מתקיים סעיף 5 (א) לחוק¹⁵ וקיימת הפרדה בין הנכסים המשותפים של בני הזוג לבין הנכסים שרכשו בני הזוג לפני הנישואין או מתנות או ירושות שקיבלו ששייכים אליהם. למרות זאת בית המשפט קבע שאין בהוראות של הסעיף אפשרות למנוע יצירת שיתוף בנכס "חיצוני" שרכש בן הזוג. הנטל להוכחת שיוכו של בן הזוג לדירה מוטל על בן הזוג שלא רשום כבעלים של אותה הדירה.

---

¹² ראה ל' שחר, החלת השיתוף הספציפי מכוח הדין הכללי על נכסים מלפני הנישואים ועל ירושות ומתנות בעידן של חוק יחסי ממון, 2014, ע"מ 1.

¹³ חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973, סעיף 5 (א).

¹⁴ ע"א 3178/12 יגאל שלמי נ' מנהל מיסוי מקרקעין נתניה.

¹⁵ חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973.

יש על בן הזוג להביא עובדות נוספות שיעידו על כוונת השיתוף בנכס מעבר לקיום חיי

נישואים משותפים שהתאפיינו בשיתוף כללי במהלך השנים שבהם חיו ביחד בני

הזוג.

פרק רביעי- סיכום

סיכום כללי

בעבודה התייחסתי לנושא הכללי של יחסי ממון בין בני זוג תוך התייחסות למשפט העברי ולאחר מכן למשפט הישראלי.

במשפט העברי דנתי בתהליך הנישואין, מעשי ידי האישה ובמזונות הגבר. במשפט העברי ישנו דגש במקורות לחובות של כל אחד מבני הזוג אחד כלפי השנייה כדי לבסס מערכת נישואין יציבה וכך שבמקרה שיגיע סוף הנישואין הגבר לא ירש את הנכסים וישאיר את האישה ללא מעמד וללא קניין אלא שיהיו נכסים שהאישה תוכל להחליט שיישאר ברשותה. האישה מחויבת בטיפול ושמירה על הבית כשהגבר מתחייב במזונות האישה שצריכים לספק את צרכי מחייתה, במידה והאישה לא קיבלה את המזונות אינה חייבת לעקוב אחר חובותיה כלפי בעלה. לסיכום, המשפט מאזן את החובות והזכויות של בני הזוג ומעמדם אחד כלפי השנייה וכלפי החברה.

במשפט הישראלי בכל הנוגע ליחסים הממוניים של בני הזוג ישנה התייחסות להלכת השיתוף וחוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג 1973, בעבודה בחנתי כל אחד מן ההיבטים ברשות עצמו ולבסוף ערכתי השוואה ביניהם. החוק במשפט הישראלי מסדיר את חלוקת הקניין של בני הזוג בדרך המתאימה ביותר במקרה שבו בני הזוג לא קיימו הסכם יחסי ממון טרם נישאו. בחנתי שתי פסקי דין אחד המתקשר יותר להלכת השיתוף בנוגע לזוג שהתחתן בשנת 1966 ופסק דין שני המתייחס לחוק יחסי ממון בין בני זוג שמוציא את הנכסים "החיצוניים", ומה יש לעשות כדי להוכיח שהנכסים אינם נכסים חיצוניים.

השוואה בין המשפט העברי לבין המשפט הישראלי

מטרתם של המשפט העברי והמשפט הישראלי דומה, שניהם באים להשרות סדר במערכת הנישואין. תהליך הנישואין בישראל מתרחש אך ורק לפי הרבנות, כלומר לפי המשפט העברי. לכן, התהליך שאותו עוברים זוגות נשואים במשפט הישראלי והעברי הינו זהה. המשפט הישראלי אינו באופן ישיר בנוי על פי המשפט העברי, במשפט הישראלי החוק שמסדיר את חלוקת הקניין אצל בני זוג שאין להם הסכם ממון בנוי על הרעיון המרכזי שכאשר בני הזוג נכנסים למוסד הנישואין הם מתכוונים לחיות בשיתוף מלא ולכן הנסכים (רובם) מתחלקים באופן שווה. במשפט העברי הגבר הינו היורש החוקי לכן במצב שבו לא מתקיים הסכם ממון בין בני הזוג האישה אינה יורשת דבר.

ביבליוגרפיה

חקיקה

חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג- 1973

פסיקה

ע"א 806/93 הדרי נ' הדרי, ע"מ 292-293

ע"א 5939/04 פלוני נ' פלונית נט (1) עמ' 665

ע"א 3178/12 יגאל שלמי נ' מנהל מיסוי מקרקעין נתניה

מאמרים

שחר ל', 'יחסי משפחה וממון: אתגרים ומשימות בעקבות תיקון מס' 4 לחוק יחסי ממון', חוקים א (2009), עמ' 227-317

שחר ל', 'החלת השיתוף הספציפי מכוח הדין הכללי על נכסים מלפני הנישואים ועל ירושות ומתנות בעידן של חוק יחסי ממון', הון משפחתי א2 (נובמבר 2014), עמ' 1-34

משפט עברי

ספרות הפסיקה

טור אבן העזר, ס"ו

רמב"ם הלכות אישות, פרק יב, הלכות א-ה

רש"י יבמות, ס"ו, ע"א

משנה מסכת כתובות, פרק ה משנה ה

משנה מסכת כתובות, פרק ו משנה א